

Unesco werelderfgoed, biosfeergebieden en geoparken: verschillen en overeenkomsten

...

Dr. Marike Bontenbal

Nederlandse Unesco Commissie

Bureau

Unesco
Nederlandse Commissie

Drie soorten Unesco-sites

Unesco werelderfgoederen
(1121)
Natuurlijk en cultureel
erfgoed

Unesco geoparken
(147)
Geologie en landschap

Unesco biosfeergebieden
(701)
Ecologie en biodiversiteit

2000 UNESCO-SITES, GEZAMENLIJK OPPERVLAKTE TER GROOTTE VAN CHINA

Unesco-gebieden voor een duurzame toekomst

Kutralkura UNESCO Global Geopark, Chili
(beeld: Patricio Contreras)

Unesco-gebieden: gestoeld op VN-waarden

- Unesco werelderfgoederen, biosfeergebieden en geoparken zijn plekken op de wereld waar de waarden van Unesco tot uiting komen op lokaal niveau
- De meer dan 2000 Unesco-sites vormen samen een gebied zo groot als China.
 - *Unesco-waarden zijn hier koersbepalend*

Wat gebeurt er in Unesco-gebieden?

- **Werken** aan beheer en behoud van cultuur en natuur
- **Beschermen** van biodiversiteit, erfgoedobjecten, geologische schatten
- **Bevorderen** van regionale identiteit
- **Betrekken** van inwoners en lokale partners.
- **Bijdragen** aan duurzame ontwikkeling
- **Metten en weten**: functie als *living lab* meetstation
- **Kwaliteitskeurmerk**: bezoekers trekken, lokale economie stimuleren

Vaak tegengestelde doelen en belangen

- In Unesco-gebieden 'schuurt' het vaak
 - Bescherming versus ontwikkeling
 - Behoud versus groei en dynamiek
 - Economie versus cultuur
 - Bezoekers versus lokale inwoners
 - Internationaal belang versus lokale effecten
- Kunst is deze te verenigen en te laten samenleven

Unesco-gebieden: een hoger doel

- Verenigen en samenbrengen diverse belangen
- Werken vanuit cultureel, natuurlijk, geologisch erfgoed
- Uitwisselen van kennis en deskundigheid, samenwerking
- Bijdragen aan duurzame ontwikkeling - **VN Agenda 2030 en de Duurzame**

Ontwikkelingsdoelen (SDGs)

Verschillen: vergelijking op drie punten

1. HET **KARAKTER** VAN HET GEBIED: WAT KENMERKT DE GEBIEDEN?
2. DE ERVAREN **MEERWAARDE**; WAT LEVERT HET OP?
3. **NOMINATIE**, CRITERIA EN BEHEER; WAAR MOET HET GEBIED AAN VOLDOEN?

1. Karakter van de gebiedsstatus: een vergelijk

Unesco werelderfgoederen

(1121)

Natuurlijk en cultureel erfgoed

- Doel is bescherming en behoud
- Cultureel én natuurlijk erfgoed
- Uitzonderlijke universele waarde voor de mensheid
- Stricte beheersimplicaties en beschermings-mechanismen
- Statisch

Unesco biosfeergebieden

(701)

Ecologie en biodiversiteit

- Beschermde natuurstatus maar ruimte voor invloed van de mens
- Diverse functies: zonerings
- Duurzame ontwikkeling
- Maatschappelijke opgaven
- *Living labs* voor onderwijs en onderzoek
- Dynamisch, toekomstgericht, adaptief

Unesco geoparken

(147)

Geologie en landschap

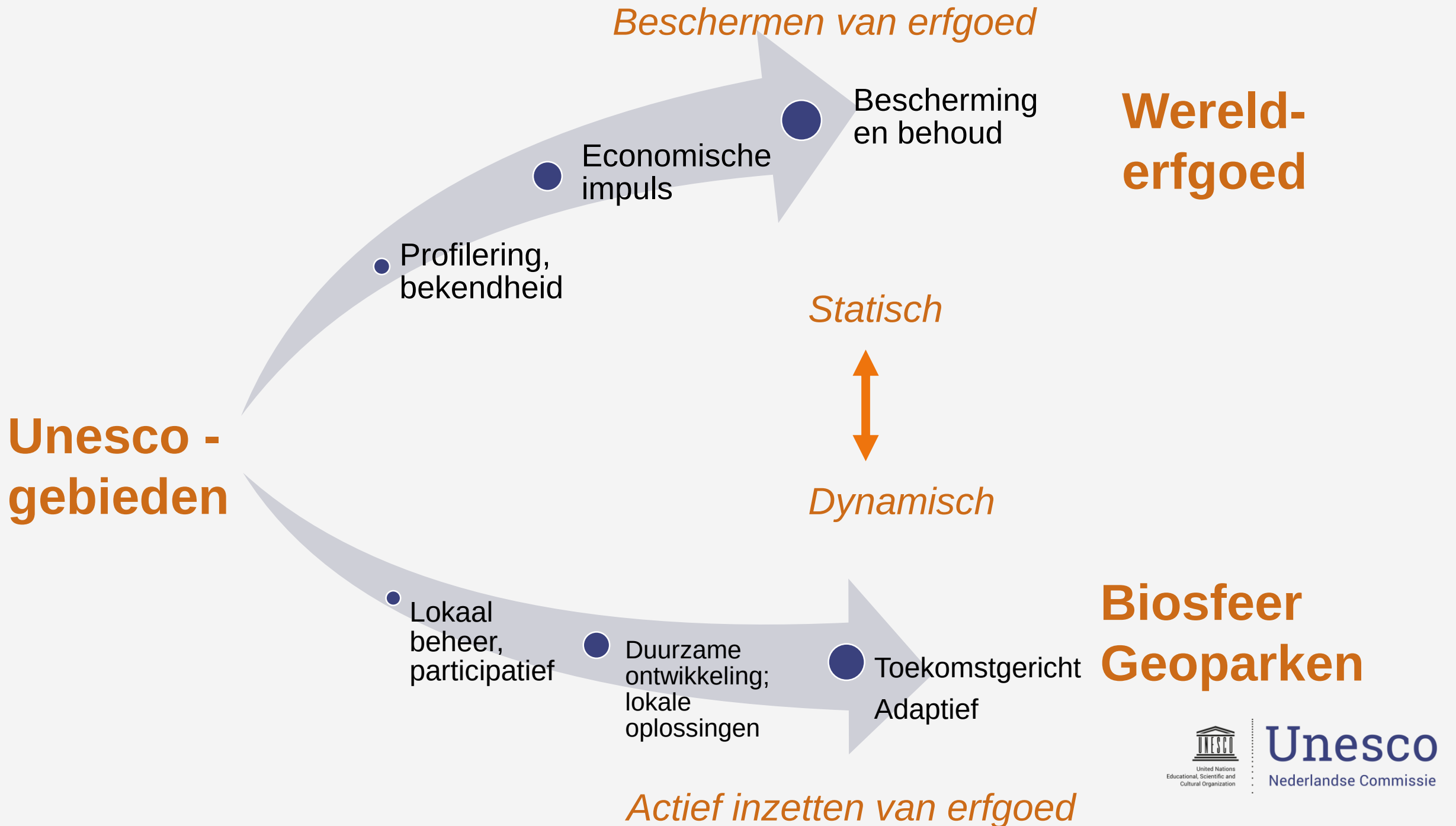
- Geologie is uitgangspunt
- Integraal: ook archeologie, landschap, toerisme
- Duurzame ontwikkeling
- Regionale identiteit
- Wetenschappelijk georiënteerd
- Lokaal draagvlak, participatief

2. De ervaren meerwaarde voor gebieden

“Wat hebben gebieden aan een Unesco-status?”

- Uitdragen (lokale/regionale) identiteit
- Economische impuls (bezoekers)
- Behoud erfgoed
- Profilering
 - *Ondernemerschap, gebiedsbranding, toerisme*
 - *Vliegwiel voor subsidieaanvragen en fondsenwerving*
- Bijdragen aan maatschappelijke opgaven
- Netwerk en partnerschappen

3. Nominatie, criteria en beheer: een vergelijk

Unesco werelderfgoederen (1121)

- Conventie 1972
- Bescherming en behoud
- *“Outstanding Universal Value”*
- Regie ligt bij de nationale overheid (naleven van het verdrag)
- Nominatie >10 jaar (NL)

Unesco biosfeergebieden (701)

- Unesco programma (1971)
- Geen uitzonderlijke waarde vereist
- Op basis van bestaande bescherming
- Regie ligt bij het gebied
- Lokaal draagvlak, participatief
- Nominatie >3 jaar

Unesco geoparken (147)

- Netwerk en programma (2015)
- Internationaal van geologische betekenis
- Op basis van bestaande bescherming
- Regie ligt bij het gebied
- Lokaal draagvlak, participatief
- Nominatie 5-8 jaar

Voorbeeld aanvraagtraject Geopark de Hondsrug (7 jaar)

2007

Oriëntatie; start wetenschappelijk onderzoek

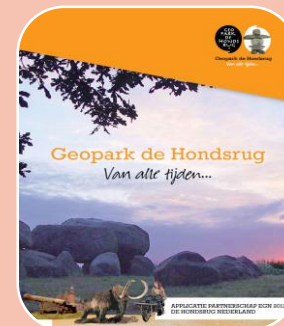
2009

Haalbaarheidsstudie

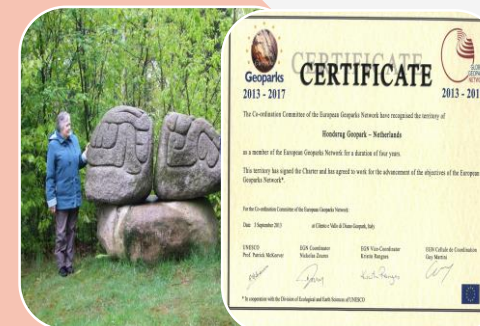
2010

Subsidieaanvraag; Start project

2012

Eind 2012: aanvraag status

2013

Sept 2013: Toekenning status

Unesco
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization
Nederlandse Commissie

Vergelijking Unesco werelderfgoed-biosfeergebieden-geoparken

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Unesco
Nederlandse Commissie

Marike Bontenbal

Nederlandse Unesco Commissie

mbontenbal@unesco.nl

www.unesco.nl

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Unesco
Nederlandse Commissie